

IMPROVISOINTILEIKKEJÄ LASTEN KANSSA SOITTAEN

Musatossujen leikkipankissa on lauluja, joiden yhteydessä voi leikkijöiden kanssa kokeilla improvisoimista eli soolojen soittoa blues-asteikolla ja pentatonisella asteikolla. Näiden asteikoiden sävelillä improvisoiminen kuulostaa aina hyvältä sävelten sopiessa keskenään hyvin yhteen. Alla olevissa ohjeissa, videoilla, ja laulunuohtien yhteydessä on kuvailtu tarkemmin, miten improvisoimisleikki kannattaa organisoida. Improvisoimistehtävät soveltuvat parhaiten noin 4–7-vuotiaille lapsille. Sopiva ryhmäkokoo soittoleikkiin on 2–8 lasta, silloin soolovuoroa ei joudu odottamaan kovin pitkään.

BLUES-ASTEIKKO

LAULUJA, JOIDEN YHTEYDESSÄ VOIDAAN SOITTA BLUES-SOOLOJA. (NUOTTIKOHTAISET LISÄOHJEET EDEMPÄNÄ):

- **Arkiblues** (säv. ja san. Riikka Karvonen, Tiina Takkinen ja A-M Kuusisaari)
- **Aurinkoblues** (säv. ja san. Piia Säpyskä)
- **Juustokuu blues** (säv. ja san. Susanna Söder)
- **Kovaa menoa** (säv. ja san. Elina Kivelä-Taskinen)

Aikuinen voi säestää esimerkiksi pianolla, laattasoittimilla tai 5-kielisellä kanteleella soittaen kappaleen sointukiertoa nuoteissa näkyvässä järjestyksessä, joka on merkitty sointumarjoilla:

- mansikkasointu (D7)
- lakkasointu (G7)
- mustikkasointu (A7)
- TAI soittaen pelkkiä sointujen pääsäveliä (D, G ja A).

Kanteleella säestäessä kanteleen on oltava D-duurissa (sävelet pisimmästä kielestä lyhimpään **D – E – Fis – G – A**).

Euroopan unionin
osarahoittama

jamk

GRADIA

UNIVERSITY OF
EASTERN FINLAND

Lapset improvisoivat yksi kerrallaan yhden sointukierron ajan esimerkiksi pianolla, kellopelillä tai muulla laattasoittimella vapaasti alla olevilla blues-sävelillä (tai osalla sävelistä). Sävelet voidaan merkitä pianoon esimerkiksi sinitarralla, kuvionuottitarroilla tai laattasoittimesta voidaan poistaa ylimääräiset sävelet. Soitettavat sävelet ovat: **D – F – G – Ab – A – C – D**

- **Kuvionuottien materiaalipankki /** <https://resonaari.fi/asiantuntijapalvelut/kuvionuotit/>

Soolon soittamisen aikana on selkeintä, että silloin soi ainoastaan soolosoitin ja aikuisen säestyssoitin. Laulujen säkeistöjen aikana kaikki lapset voivat soittaa erilaisilla rytmisoittimilla tai arkisoittimilla:

- Luontosoittimia: esim. 2 kiveä yhteen soitettavaksi, 2 keppiä rytmikapuloiksi, kuivunut kuusenkäpy ja tikku, jolla sitä voi soittaa rapsuttaen.
- Itseaskarreltuja soittimia: www.oomc.fi/musatossut/musiikilliset-aidot/#soitinaskartelut
- Hiekkalaatikkosoittimia: esim. sangon pohjan rummutus käsin tai lapiolla, hiekkasiivilän rapsutus kivellä tai kepillä.
- Talussoittimia: esim. papiljottien rapsuttelu yhteen, kamman rapsutus tikulla, kattilan ulkopohjan soitto tiskiharjalla, pullasudilla tai pesusienellä.

OHJEVIDEOITA

- **Ohjevideo / 5-kielisen kanteleen viritys (YouTube):**
https://youtu.be/3TwTKoE8Qdg?si=zXH2eLJxiWlxA_5
- **Ohjevideo / Kanteleen virittäminen D-molliin ja D-duuriin (YouTube):**
<https://youtu.be/HRQBsx-aiZw?si=4zPfXdaeTIF9CksZ>
- **Ohjevideo / Säestys ja improvisointi D-bluesasteikolla (YouTube):**
https://youtu.be/hgBsWMrwysw?si=cb_3QQDvw81lqRq0
- **Ohjevideo / Mansikka-, mustikka-, ja lakkasointu kanteleella (YouTube):**
<https://youtu.be/4KDCuNxqy1g?si=ZA9rqhMF9UPIHlek>

LAULUKOHTAISET LISÄOHJEET BLUES-IMPROVISOINTIIN

1. *Arkiblues*

- Sovitaan laulun aihepiiri (esim. vessa) ja lauletaan (tai lorutellaan) ja soitetaan yhdessä aina yksi säkeistö ennen jokaista sooloa.
- Aikuinen voi säestää (esim. piano tai kantele) tai voidaan käyttää taustana valmista taustamusiikkia, ***Arkiblues instrumental***: ([Arkiblues instrumental | Eric Lappalainen](#)).
- Lapset voivat soittaa laulun aikana erilaisilla rytmisoittimilla tai arkisoittimilla.

- Jokaisen säkeistön jälkeen yksi lapsista esittää vuorollaan blues-asteikolla improvisoidun arkisoolon, jossa hän kuvaa soitollaan jotakin omaan arkeensa liittyvää toimintaa tai tapahtumaa (pukeminen, vessareissu, kiukuttelu, siivoaminen jne.). Soolo voidaan soittaa esimerkiksi kellopelillä tai pianolla. Soolon aikana soi ainoastaan soolosoitin ja aikuisen säestyssoitin.
- Kappaleen tunnelmaan voi virittäytyä ennen improvisointileikkiä vaikkapa tanssimalla äänitteen tahdissa, **Vessablues:** ([Vessablues | Eric Lappalainen](#)) tai **Arkiblues:** ([Arkiblues | Eric Lappalainen](#)), jossa lauletaan erilaisista arkitilanteista laidasta laitaan.
- **Nuotti leikkiohjetiedoston lopussa /** [ARKIBLUES-arkiaiheiset-leikit.pdf](#)
- **Ohjevideo / Säestys ja improvisointi D-bluesasteikolla (YouTube):**
https://youtu.be/hgBsWMrwyw?si=cb_3QQDvw81lqRq0
- **Ohjevideo / Mansikka-, mustikka-, ja lakkasointu kanteleella (YouTube):**
<https://youtu.be/4KDCuNxqy1g?si=ZA9rqhMF9UPIHlek>

2. Aurinkoblues

- Lauletaan (tai lorutellaan) ja soitetaan yhdessä laulu aina kerran läpi ennen jokaista sooloa.
- Aikuinen voi säestää esimerkiksi pianolla tai kanteleella.
- Lapset voivat soittaa laulun aikana erilaisia rytmisoittimia tai arkisoittimia.
- Laulun jälkeen yksi lapsista vuorollaan improvisoi makkarasoolon blues-asteikolla, esimerkiksi kellopelillä tai pianolla. Soolo voi kuvastaa esimerkiksi sitä, miltä kuulostaa, kun aurinko paistaa makkaraa, jammaillaan makkarat masussa tai pinkaistaan juoksuun makkaralenkille. Soolon aikana soi ainoastaan soolosoitin ja aikuisen säestyssoitin.
- Kappaleen tunnelmaan voi virittäytyä ennen improvisointileikkiä vaikkapa tanssimalla **Aurinkobluesin** tahdissa ([soundcloud.com](#)):
<https://on.soundcloud.com/nmgFmgvUsbR1fb1Im3>
- **Nuotti leikkiohjetiedoston lopussa /** [AURINKOBLUES-tanssi-ja-juoksuleikki.pdf](#)
- **Ohjevideo / Säestys ja improvisointi D-bluesasteikolla (YouTube):**
https://youtu.be/hgBsWMrwyw?si=cb_3QQDvw81lqRq0
- **Ohjevideo / Mansikka-, mustikka-, ja lakkasointu kanteleella (YouTube):**
<https://youtu.be/4KDCuNxqy1g?si=ZA9rqhMF9UPIHlek>

3. Juustokuu blues

- Lauletaan (tai lorutellaan) ja soitetaan yhdessä yksi säkeistö läpi ennen jokaista sooloa.
- Aikuinen voi säestää esimerkiksi pianolla tai kanteleella.

- Lapset voivat soittaa laulun aikana esimerkiksi supsuttaen kehärumpuja pesusienellä (joka on juusto) tai soittaen muita rytmisoittimia, arkisoittimia tai itseaskarreltuja soittimia.
- Jokaisen säkeistön jälkeen yksi lapsi vuorollaan improvisoi oman juustosoolon blues-asteikolla esimerkiksi kellopelillä tai pianolla. Soolo voi kuvastaa esimerkiksi sitä, miltä kuulostaa hiirten juhlat juustokuun loisteessa tai hiirten herkuttelu juustolla. Soolon aikana soi ainoastaan soolosoitin ja aikuisen säestyssoitin.
- Kappaleen tunnelmaan voi virittäytyä ennen improvisointileikkiä vaikkapa tanssimalla **Juustokuu bluesin tahdissa (soundcloud.com):**
<https://on.soundcloud.com/UOAdmFxBDr24le38sV>
- **Nuotti leikkiohjetiedoston lopussa / JUUSTOKUU-BLUES---1.pallonheittoleikki-2.ilmapallon-potkimisleikki-seka-3.juoksuleikki.pdf**
- **Ohjevideo / Säestys ja improvisointi D-bluesasteikolla (YouTube):**
https://youtu.be/hgBsWMrwysw?si=cb_3QQDvw81lqRq0
- **Ohjevideo / Mansikka-, mustikka-, ja lakkasointu kanteleella (YouTube):**
<https://youtu.be/4KDCuNxqy1g?si=ZA9rqhMF9UPIHlek>

4. Kovaa menoa

- Lauletaan (tai lorutellaan) ja soitetaan yhdessä aina yhdestä ajoneuvosta kerrallaan ennen jokaista sooloa.
- Aikuinen voi säestää esimerkiksi pianolla tai kanteleella.
- Lapset voivat soittaa laulun aikana erilaisia rytmisoittimia tai arkisoittimia.
- Jokaisen säkeistön jälkeen yksi lapsi vuorollaan improvisoi oman kulkuvälinesoolon blues-asteikolla. Soolo voi kuvastaa esimerkiksi auton kurvailua hiekkatiellä, lentokoneen matkaa pilvien päällä Suomesta Afrikkaan tai muusta laulettavasta asiasta. Soolon aikana soi ainoastaan soolosoitin ja aikuisen säestyssoitin.
- *Kovaan menoon* voi virittäytyä esimerkiksi ajelemalla erilaisia kulkuneuvoja, kuten **muskarivideolla (YouTube):** <https://youtu.be/VFqVyc85sfE?si=V1oc1HJ0TarELk9z>
- **Nuotti / KOVAA-MENOA-vain-nuotti-ja-viittaus-julkaisun-leikkeihin.pdf**
- **Ohjevideo / Säestys ja improvisointi D-bluesasteikolla (YouTube):**
https://youtu.be/hgBsWMrwysw?si=cb_3QQDvw81lqRq0
- **Ohjevideo / Mansikka-, mustikka-, ja lakkasointu kanteleella (YouTube):**
<https://youtu.be/4KDCuNxqy1g?si=ZA9rqhMF9UPIHlek>

C-DUURI, PENTATONINEN ASTEIKKO

LAULUJA, JOIDEN YHTEYDESSÄ VOIDAAN IMPROVISOIDA PENTATONISIA SOOLOJA. (NUOTTIKOHTAISET LISÄOHJEET EDEMPÄNÄ):

- *Lumiukko hah-hah-haa* (säv. ja san. Maija Simojoki)
- *Joulupukin porot* (säv. ja san. Henna Kervinen)
- *Tip tip pisaroita* (säv. ja san. Veikko Ahvenainen)
- *Aurinko keltainen* (säv. ja san. Leena Kangastalo)

Aikuinen voi säestää esimerkiksi pianolla tai jollakin laattasoittimella soittaen vaikkapa rytmikkäästi C- ja G-säveliä yhtäaikaan, vuorotellen tai nuotissa olevan sointukierron mukaan. Voit säestää myös pelkällä C-sävelellä.

Lapset improvisoivat yksi kerrallaan yhden sointukierron ajan esimerkiksi pianolla, kellopelillä tai muulla laattasoittimella vapaasti alla olevilla pentatonisilla sävelillä (tai osalla sävelistä). Sävelet voidaan merkitä pianoon esimerkiksi sinitarralla, kuvionuottitarroilla tai laattasoittimesta voidaan poistaa ylimääräiset sävelet. Soitettavat sävelet ovat: **C – D – E – G – A**

Soolon soittamisen aikana on selkeintä, että silloin soi ainoastaan soolosoitin ja aikuisen säestyssoitin. Laulujen säkeistöjen aikana kaikki lapset voivat soittaa erilaisilla rytmisoittimilla tai arkisoittimilla:

- Luontosoitimia: esim. 2 kiveä yhteen soitettavaksi, 2 keppiä rytmikapuloiksi, kuivunut kuusenkäpy ja tikku, jolla sitä voi soittaa rapsuttaen.
- Itseaskarreltuja soitimia: <https://www.oomc.fi/musatossut/musiikilliset-aidot/#soitinaskartelut>
- Hiekkalaatikkosoitinta: esim. sangon pohjan rummutus käsin tai lapiolla, hiekkasiivilän rapsutus kivellä tai kepillä.
- Talousoitinta: esim. kahden papiljotin rapsuttelu yhteen, kamman rapsutus tikulla, kattilan ulkopohjan soitto tiskiharjalla, pullasudilla tai pesusienellä.
- Ohjevideo / C-duuri pentatonisella asteikolla improvisoiminen (YouTube): https://youtu.be/gVMfQq-84BI?si=xoYKkoz11mzR8_D8

Euroopan unionin
osarahoittama

jamk

GRADIA

UNIVERSITY OF
EASTERN FINLAND

LAULUKOHTAISET LISÄOHJEET PENTATONISEEN IMPROVISOINTIIN

1. Lumiukko hah-hah-haa

- Lauletaan (tai lorutellaan) ja soitetaan yhdessä laulu aina kerran läpi.
- Aikuinen voi säestää esimerkiksi pianolla tai laattasoittimella.
- Lapset voivat soittaa laulun aikana erilaisia rytmisoittimia, luontosoitteita tai vaikkapa ilmapalloista tehtyjä ”lumipallorytmimunia” (valkoisen ilmapallon sisälle esimerkiksi riisiä tai kulkusia ja vain hiukan ilmaa).
- Jokaisen säkeistön jälkeen yksi lapsi vuorollaan improvisoi oman lumiukkosoolon pentatonisella asteikolla esimerkiksi kellopelillä tai pianolla. Soolo voi kuvastaa lumiukon yöllistä salaista hiippailureissua ja sen kommelluksia. Soolon aikana soi ainoastaan soolosoitin ja aikuisen säestyssoitin.
- **Nuotti** / [LUMIUKKO-HAH-HAH-HAA-vain-nuotti-ja-viittaus-julkaisun-leikkeihin.pdf](#)
- **Ohjevideo** / C-duuripentatonisella asteikolla improvisoiminen (YouTube):
https://youtu.be/gVMfQq-84BI?si=xoYKkoz11mzR8_D8

2. Joulupukin porot

- Leikkijät menevät jonoon poroiksi. Laulun (tai loruttelun) aikana porot kulkevat hölkäten jonossa ensimmäisen poron johtaessa joukkoa. Kohdassa ”Pukki matkaan kiiruhtaa, Henna-tyttö lahjat saa”, lorutellaan jonossa ensimmäisenä olevan lapsen nimi, jonka jälkeen hän saa tulla soittamaan oman soolonsa soolosoittimella. Tyttö- tai poika-sanalla sijasta voidaan käyttää sanaa ”pian” (Henna pian lahjat saa). Aikuinen säestää sooloa kaiken aikaa. Muut leikkijät tömistelevät säestyksen tahdissa. Soolon jälkeen solisti menee jonon perälle. On seuraavan leikkijän vuoro johdattaa porokulkuetta.
- Aikuinen voi säestää esimerkiksi pianolla tai laattasoittimella.
- Soolosoitin voi olla esimerkiksi kellopeli, ksylofoni tai piano. Soolo voi kuvastaa vaikkapa porojen joulumatkaa läpi lumisten metsien ja kiemuraisten polkujen.
- Halutessa leikkijöille voi tehdä kulkusesta ja kumilangasta nilkkaan pujotettavan kulkusen.
- **Nuotti** / [JOULUPUKIN-POROT-vain-nuotti-ja-viittaus-julkaisun-leikkeihin.pdf](#)
- **Ohjevideo** / C-duuripentatonisella asteikolla improvisoiminen (YouTube):
https://youtu.be/gVMfQq-84BI?si=xoYKkoz11mzR8_D8

3. *Tip tip pisaroita*

- Lauletaan (tai lorutellaan) ja soitetaan laulu yhdessä aina kerran läpi. (Käytetään vain tasajakoista alkuosaa, ei valssiversiota.)
- Aikuinen voi säestää esimerkiksi pianolla tai laattasoittimella.
- Lapset voivat soittaa “vesipisarasoittimina” erilaisia rytmimunia, marakasseja tai ilmapalloista tehtyjä vesipisarasoittimia (sinisen tai valkoisen ilmapallon sisälle riisiä tai kulkusia ja vain hiukan ilmaa).
- Jokaisen säkeistön jälkeen yksi lapsi vuorollaan improvisoi oman sadesoolon pentatonisella asteikolla esimerkiksi kellopelillä tai pianolla. Soolo voi kuvastaa sadetta ja sen eri voimakkuuksia; pientä ripsintää, kaatosadetta ja niin edelleen. Soolon aikana soi ainoastaan soolosoitin ja aikuisen säestyssoitin.
- Leikkiin voi virittäytyä katsomalla **muskarivideon (YouTube)**:
<https://youtu.be/x7QL9N5OnyA?si=1uePBfah8oapdZqx>
- **Nuotti leikkiohjetiedoston lopussa / [TIP-TIP-PISAROITA-soiva-ilmapalloleikki.pdf](#)**
- **Ohjevideo / C-duuripentatonisella asteikolla improvisoiminen (YouTube)**:
https://youtu.be/gVMfQg-84BI?si=xoYKkoz11mzR8_D8

4. *Aurinko keltainen*

- Ollaan piirissä. Yksi menee keskelle nukkumaan haluamukseen eläimeksi esimerkiksi karhuksi. Lauletaan (tai lorutellaan) ja soitetaan yhdessä laulu aina kerran läpi.
- Aikuinen voi säestää esimerkiksi pianolla tai laattasoittimella.
- Lapset voivat soittaa erilaisia rytmisoittimia tai arkisoittimia laulun aikana.
- Laulun jälkeen joku lapsista saa soittaa herätyssoolon keskellä nukkuvalle eläimelle pentatonisella asteikolla esimerkiksi kellopelillä tai pianolla. Aikuinen säestää. Soolon päätyttyä eläin herää. Soolon aikana soi ainoastaan soolosoitin ja aikuisen säestyssoitin.
- Se, joka oli keskellä, pääsee soittamaan seuraavan herätyssoolon. Joku muu leikkijä menee keskelle nukkumaan.
- Leikkiin voi virittäytyä katsomalla **muskarivideon (YouTube)**:
https://youtu.be/cbMdgy_1ml4?si=7b9jwNblw2E5Ghjf
- **Nuotti leikkiohjetiedoston lopussa / [AURINKO-KELTAINEN-hyppelyleikki.pdf](#)**
- **Ohjevideo / C-duuripentatonisella asteikolla improvisoiminen (YouTube)**:
https://youtu.be/gVMfQg-84BI?si=xoYKkoz11mzR8_D8

D-DUURI, PENTATONINEN ASTEIKKO

LAULUJA, JOIDEN YHTEYDESSÄ VOIDAAN SOITTAA D-DUURISSA OLEVIA PENTATONISIA SOOLOJA OVAT:

- Kaikki Musatossujen leikkipankin D-duurissa olevat kappaleet (kaksi #-ylennysmerkkiä nuottiviivaston alussa etumerkinnässä)

Aikuinen voi säestää esimerkiksi 5-kielisellä kanteleella, pianolla tai jollakin laattasoittimella:

- soittaen rytmikkäästi D- ja A-säveliä yhtäaikaan tai vuorotellen tai pelkkää D-säveltä
- nuotissa olevan sointukierron verran mansikka- ja buugisointua (tai pelkkää mansikkasointua).

Lapset improvisoivat yksi kerrallaan yhden sointukierron ajan esimerkiksi pianolla, kellopelillä tai muulla laattasoittimella vapaasti alla olevilla pentatonisilla sävelillä (tai osalla sävelistä). Sävelet voidaan merkitä pianoon esimerkiksi sinitarralla, kuvionuottitarroilla tai laattasoittimesta voidaan poistaa ylimääräiset sävelet. Soitettavat sävelet ovat: **D – E – F# – A – H**

Soolon soittamisen aikana on selkeintä, että silloin soi vain soolosoitin ja aikuisen säestyssoitin. Laulujen säkeistöjen aikana kaikki lapset voivat soittaa erilaisilla rytmisoittimilla tai arkisoittimilla:

- Luontosoittimia: esim. 2 kiveä yhteen soitettavaksi, 2 keppiä rytmikapuloiksi, kuivunut kuusenkäpy ja tikku, jolla sitä voi soittaa rapsuttaen.
- Itseaskarreltuja soittimia: <https://www.oomc.fi/musatossut/musiikilliset-taidot/#soitinaskartelut>
- Hiekkalaatikkosoittimia: esim. sangon pohjan rummutus käsin tai lapiolla, hiekkasiivilän rapsutus kivellä tai kepillä.
- Talousoittimia: esim. kahden papiljotin rapsuttelu yhteen, kamman rapsutus tikulla, kattilan ulkopohjan soitto tiskiharjalla, pullasudilla tai pesusienellä.
- Ohjevideo / D-duuripentatonisella asteikolla improvisoiminen (YouTube): https://youtu.be/NmYCnZSoJ_M?si=patTdF5OPI4erwhm

Euroopan unionin
osarahoittama

UNIVERSITY OF
EASTERN FINLAND